

Příloha k protokolu o SZZ č. ....

Jméno: **Bc. Denisa POLÁCHOVÁ**

Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích**

**Pedagogická fakulta**

**Katedra slovanských jazyků a literatur**

**Oddělení českého jazyka a literatury**

Datum odevzdání posudku: **17. 5. 2019**

Obor: **ČJn-AJn-SZn**

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Štěpán Balík, Ph.D.

**Oponent diplomové práce:**

**doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.**

## POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

### NÁŘEČNÍ SLOVNÍ ZÁSOPA OBCE ČECHY POD KOSÍŘEM

---

Diplomová práce Denisy Polákové má za téma aktivní nářeční slovní zásobu obyvatel obce Čechy pod Kosířem. Autorka navazuje na svou bakalářskou práci *Mluva v obci Čechy pod Kosířem ve třech generacích* (2016). Mluva obyvatel této obce vykazuje rysy centrální části nářeční skupiny středomoravské. V úvodu diplomantka vysvětluje, co rozumí pod pojmem aktivní slovní zásoba. Soustředila svou pozornost na pojmenování běžně užívaná, vyloučila lexikální jednotky existující jen v povědomí mluvčích. Cílem práce bylo zjistit, zda v běžné mluvě obyvatel obce přetrvává tradiční nářeční lexikum a jakou má podobu. Stanovila si i další hypotézy, zda je slovní zásoba ovlivňována interdialektem obecná čeština a zda se projevuje vliv jiných nářečních oblastí na Moravě. Konečně sledovala i generační rozdíly. K tomu využila reprezentativní vzorek z 15 respondentů zastupujících tři generace a předložila jim předem připravený a na předběžném vzorku respondentů vyzkoušený dotazník. Postupovala metodou přímého dotazování. Sběr dat a postup podrobně popsala v metodice výzkumu.

V teoretické části je věnována zvláštní pozornost nářečním slovníkům. Diplomantka uvádí různá pojetí dialektismů, konfrontuje názory dialektologů, lexikologů a lexikografů (Běliče, Hausera, Hladké, Sochové, Vojtové), dialektismy kriticky hodnotí a ilustruje příklady. Základní a rozšiřující poznatky k nářečí a metodologii čerpá z prací I. Bogoczové, J. Vojtové, metody sběru dat si osvojila podle Z. Sochové.

Ve výzkumné části je nejprve popsána stavba heslového odstavce. Jádrem práce je tedy analýza lexikálního materiálu. U každé lexikální jednotky zachycuje rozdíly lexikálního rázu, rozdíly hláskové a tvarové, případně slovtvorné, podává základní morfologickou charakteristiku, přehled generačního užívání a etymologický výklad. Oceňuje kapitolu Metodika a cíl práce, v níž je podrobně popsán postup sběru dat, vymezen cíl práce, propracován dotazník s částí sociologickou a dialektologickou. Inspirací pro dialektologickou část jí byl ČJA, s nímž se naučila výborně pracovat, a přímé pozorování. Zvolila významové okruhy vztahující se k místnímu a domácímu prostředí, hospodářství, přírodě, obecně k člověku a jeho životu. Postupovala od významu k formě, tedy zvolila postup onomaziologický. Předvýzkum jí přivedl ke snížení počtu dotazů i ke změnám postupu při dotazování v sociologickém dotazníku. Při analýze dat volila frekvenční a sestupné řazení hesel.

Vznikla diplomová práce založená na pečlivé teoretické přípravě, s využitím slovníkových zdrojů, především nástrojů Českého jazykového atlasu. Věrohodnost výsledků, k nimž autorka dospěla, potvrzuje důsledná konfrontace s výsledky v ČJA a především autorčina nářeční příslušnost i znalost zkoumaného lexika z autopsie. Potvrdil se předpoklad, že slovní zásoba obyvatel obce Čechy

pod Kosířem je ovlivňována obecnou češtinou a tradiční lexikum mizí, zejména z mluvy nejmladší generace. Jednoznačně se potvrdila teze, že nářeční hláskoslovné rysy se odrážejí i v lexikální rovině, ačkoli napříč generacemi pronikají i výrazy společné s obecnou češtinou, avšak s hláskoslovnými rysy moravskými. Z podrobného a všestranně zaměřeného rozboru jednotlivých respondentů vyplynul i poznatek, že mluva těch, kteří pobývali dlouho mimo svůj domov, je zčásti ovlivněna rysy jiné nářeční oblasti.

Metodologicky přesná a lingvisticky cenná práce vyniká přehledným uspořádáním, je psána kultivovanou formou bez pravopisných prohřešků. Vyskytnuvší se nedostatky jsou drobné překlepy a přehlédnutí (např. v závěru na s. 107 a 108 se některé poznatky nadbytečně opakují). Ve formulaci „*uvedeme si několik faktů*“ bych vypustila zájmeno *si*. Na s. 10 – slovo *yladyka* je apelativum, s. 11 – *po velkých rekonstrukcích....* Má být příjmení *Smekal*, nebo nářeční *Smékal*? K nedopatření došlo patrně v převzaté formulaci na s. 11, v níž se vyskytuje vybočení z vazby: *Žádný návštěvník hasičského muzea, nepřehlédne budovu dalšího muzea, které bylo zpřístupněno 11. července 2009, a to Muzeum historických kočárů*. Následující věta navazuje příliš volně. Na s. 15, kde se píše o vyrovnávání akuzativu a genitivu ve prospěch genitivu, nebo akuzativu, byly asi přehozeny příklady (*vidim předsedi, ot předsedu*). Na s. 31 dole pozor na řazení generací (III, II a I, nikoli opět III). Při citaci v závorce doporučuji dělat tečku až za závorkou.

Závěr práce hodnotí relevantní výsledky doplněné příklady, autorka potvrzuje, nebo vyvrací stanovené předpoklady, výstižně formuluje poznatky získané dobře vedenými rozhovory s respondenty a pečlivým zpracováním dotazníků. Všimla si shod s lexikem slovenským a polským, výpůjček z německých nářečí. Vybraná slovní zásoba prokazuje také rozdíly v označování některých skutečností na českém území a na Moravě. Diplomantka prokázala schopnost aplikace teoretických poznatků na živý jazyk a dokázala vytěžit cenné poznatky z analýzy lingvistického materiálu.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **v ý b o r n ě**



.....  
podpis oponenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 16. května 2019

Stupeň klasifikace:	v ý b o r n ě	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------------	-------------	-------	-----------

\*) Nehodící se škrtněte